МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Проблеми модернізації України

Випуск 1 (48), 2025

Київ
2025

УДК 330-339; 321.7; 159.9
М58

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 28.05.2025)

Редакційна колегія:
С. В. Храпатий (голова), д-р фіз.-мат. наук, проф.
І. А. Семенець-Орлова, д-р наук з держ. упр., проф.
Я. М. Раєвська, д-р психол. наук, проф.
С. О. Лисенко, д-р юрид. наук, проф.
А. І. Федосов, д-р мед. наук, проф.
М. І. Зубрицький, д-р. юрид. наук
О. М. Гордієнко, канд. техн. наук
В. І. Меджебель (*Чуєнко*), канд. юрид. наук
Л. М. Крива, канд. істор. наук
І. М. Капеліста (виконавчий редактор), канд. наук з держ. упр.
Є. Я. Черняк

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Міжрегіональна Академія управління персоналом.
М58 Наукові праці МАУП. Проблеми модернізації України / редкол.: С. В. Храпатий (голова) [та ін.]. Вип. 1 (48). Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 686 с. Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику висвітлено матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності" (Київ, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 20–22 травня 2025 р.).

Наведено тези доповідей учасників науково-практичної конференції МАУП з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

Видається з 2001 року.
Періодичність: 1 раз на квартал.
Засновник: *ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом".*
УДК 330-339; 321.7; 159.9

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2025

Г. А. Дмитренко, Н. В. Головач
Людський потенціал як драйвер економічного прогресу в Україні та світі *277*

І. Ю. Дропа
Оплата праці в епоху змін: адаптація до нової соціальної реальності *280*

ГУМАНІСТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ТА СУСПІЛЬСТВА: ОСВІТА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ XXI СТОЛІТТЯ

І. І. Климкова
Основні виклики вищої освіти в умовах нових соціальних реалій *284*

Вацлав Шимек
Digital communication as a factor influencing the development of social skills in the education of children and adolescents in the conditions of the new social reality *288*

Є. Іщенко
Державотворча специфіка української літератури як складова сучасної європейської гуманітаристики *293*

М. Л. Яковенко
Сучасні тенденції трансформації Інституту вищої освіти *298*

А. Д. Божков
Сучасна роль ЮНЕСКО в інтеграції Цілі сталого розвитку (SDG 4) у вищу освіту *300*

О. А. Корман
Особливості впливу позитивної психотерапії на комунікативну функцію мозку *301*

О. В. Деренко
Теоретичні підходи до регіонального економічного розвитку *304*

Н. О. Белозьорова, О. О. Блажко
Шляхи формування мотивації до навчання в учнів сучасної початкової школи *307*

Ю. О. Мєлков
Гуманістичні засади соціальної та інституційної трансформації вищої освіти *309*

А. І. Левченко, В. І. Чуєнко
Проблема захисту прав жінок на сході України *311*

І. М. Левчук, В. І. Чуєнко
Міжнародно-правовий захист біженців та проблеми реалізації їхніх прав *313*

Крім того, варто створити єдину електронну платформу для фіксації звернень жінок, які постраждали від насильства, з можливістю анонімного подання заяв та швидкого реагування. Це дозволить подолати бар'єр страху та недовіри до правоохоронних органів і створить умови для ефективнішого реагування держави на випадки порушень прав жінок .

У підсумку варто зазначити, що, незважаючи на труднощі, Україна поступово просувається до побудови рівноправного та безпечного середовища для жінок. Збройний конфлікт суттєво ускладнив ситуацію, особливо у Донецькій і Луганській областях, але системне реагування на прояви насильства має залишатися пріоритетом.

Необхідним кроком є ратифікація Стамбульської конвенції [4]. Крім того, слід посилити просвітницьку діяльність у сфері гендерної рівності, впровадити навчальні програми з формування толерантного ставлення до жінок у закладах освіти, а також проводити масштабні інформаційні кампанії серед дорослого населення. Це допоможе змінити суспільне сприйняття жертв насильства та сприятиме їхній ефективній підтримці й захисту. Організувати мобільні бригади підтримки у сільській місцевості та прифронтових регіонах — це допоможе забезпечити доступ до допомоги жертвам насильства в регіонах, де відсутня розвинена інфраструктура соціального захисту.

Джерела

1. Жінки, мир, безпека: аналітична доповідь / Український жіночий фонд. Київ, 2020.
2. Amnesty International. "Ніде бути в безпеці: насильство проти жінок в Україні." *Звіт*, 2020. URL: https://www.amnesty.org/en/documents/eur50/3765/2020/uk/
3. Закон України "Про запобігання та протидію домашньому насильству" від 07.12.2017 № 2229-VIII.
4. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція), 2011.
5. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW), 1979.

І. М. ЛЕВЧУК

студентка 2 курсу, групи П-9-23-Б1Пр(4.0д)
Навчально-наукового інституту права імені князя В. Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом

В. І. ЧУЄНКО

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права
Навчально-наукового інституту права імені князя В. Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ БІЖЕНЦІВ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЇХНІХ ПРАВ

Проблема біженців є однією з найгостріших у сучасному світі. Збройні конфлікти, політичні переслідування, порушення прав людини та екологічні катастрофи змушують мільйони людей залишати свої домівки в пошуках безпеки. У цих умовах

важливу роль відіграє міжнародне право, яке покликане забезпечити захист біженців і визначити механізми надання їм допомоги. Основою такого захисту є Конвенція ООН про статус біженців 1951 року та Протокол 1967 року, які регламентують права біженців, обов'язки держав та загальні принципи гуманності. Вивчення міжнародно-правового статусу біженців є актуальним не лише в теоретичному, а й у практичному вимірі, з огляду на сучасні глобальні міграційні процеси.

Поняття біженця та його міжнародно-правове визначення:

Відповідно до Конвенції ООН про статус біженців 1951 року, біженець — це особа, яка перебуває за межами країни свого громадянства і не може або не бажає повернутися через обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань з причин раси, релігії, національності, належності до певної соціальної групи або політичних переконань. Протокол 1967 року розширив дію Конвенції, усунувши географічні та часові обмеження.

Принцип non-refoulement (заборона примусового повернення):

Основоположний принцип міжнародного права у сфері захисту біженців. Держави не мають права повертати біженців до країн, де їхньому життю або свободі загрожує небезпека. Цей принцип є звичаєвою нормою міжнародного права і обов'язковий навіть для тих країн, що не ратифікували Конвенцію 1951 року.

Права біженців відповідно до міжнародного права:

Біженці мають право:

- на ефективний доступ до процедури надання притулку;
- на свободу віросповідання, освіту, охорону здоров'я;
- на захист від дискримінації;
- на працю та мінімальні соціальні гарантії в державі, що приймає.

Також передбачається право на документи, що посвідчують особу та статус біженця.

Зобов'язання держав-учасниць міжнародних договорів:

Держави зобов'язані забезпечити:

- прийом осіб, які просять про притулок;
- справедливий і ефективний розгляд заяв;
- дотримання прав біженців під час перебування на території країни;
- міжнародне співробітництво з УВКБ ООН.

Роль міжнародних організацій у захисті біженців:

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) — основна міжнародна установа, що координує захист, надання допомоги, розселення і повернення біженців. Співпрацює з державами, НУО та іншими суб'єктами.

Проблеми реалізації прав біженців на практиці:

Серед основних труднощів:

- обмеження доступу до процедур надання притулку;
- тривале перебування в таборах без перспектив інтеграції;
- дискримінація та ксенофобія в країнах прийому;
- політизація питання біженців у міжнародних відносинах.

Актуальні виклики та тенденції:

- Ріст кількості біженців через війну в Україні, конфлікти в Афганістані, Сирії, Судані.
- Пошук нових механізмів розміщення біженців, зокрема — механізми перерозподілу в ЄС.
- Визнання кліматичних біженців як нової категорії, яка потребує правового статусу.

Проблема біженців є складним і багатогранним викликом сучасності, що потребує комплексного вирішення на національному та міжнародному рівнях. Міжнародне право, зокрема Конвенція 1951 року та Протокол 1967 року, закладають правову основу для захисту біженців, проте ефективність її реалізації залежить від політичної волі держав, рівня міжнародного співробітництва та готовності суспільств до інтеграції переселенців. У контексті зростання кількості переміщених осіб через збройні конфлікти, репресії та екологічні катастрофи, особливої актуальності набуває потреба у зміцненні механізмів захисту прав біженців, у тому числі визнання нових викликів, як-от феномен кліматичних біженців. Відповідь на ці виклики повинна базуватися на принципах гуманності, солідарності та поваги до людської гідності.

Джерела

1. Конвенція про статус біженців від 28 липня 1951 року.
2. Протокол до Конвенції про статус біженців від 31 січня 1967 року.
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року.
4. Статут Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН).
5. *Кисіль В. І.* Міжнародне право. К.: Юрінком Інтер, 2020.
6. *Шумілін С. М.* Міжнародно-правовий захист прав людини. Львів: Світ, 2019.
7. UNHCR. Handbook and Guidelines on Procedures and Criteria for Determining Refugee Status. Geneva, 2019.
8. Official UNHCR website: https://www.unhcr.org (https://www.unhcr.org/)

Л. М. ЛЕВКІВСЬКА

канд. екон. наук, доц. кафедри економіки, підприємництва і туризму, ПНУ, м. Житомир
ORCID: 0000-0002-7304-6814

І. Р. АХМЕТОВ

канд. екон. наук, доц. кафедри фундаментальної підготовки, управління та адміністрування, МАУП, м. Житомир
ORCID: 0009-0001-5660-6197

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ДЛЯ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ: КРАЇНИ ДОНОРИ ТА ПРАВОВІ ПЕРЕШКОДИ

За даними Європейської Бізнес Асоціації, 71 % українських підприємств відчувають гострий дефіцит кадрів, не дивлячись на те, що 87 % з них значно підвищили зарплату, 84 % виплачували підвищені премії, а 56 % інвестували у розвиток персоналу [1]. Серед основних проблем, з якими зіштовхуються роботодавці у пошуку робітників, недостатня кількість кандидатів (відмітили 26,7 % респондентів), небажання чоловіків офіційно оформлюватись через мобілізацію (25,5 %), недостатня кваліфікація претендентів (17,8 %) тощо [2]. Аналіз кількості населення показав, що за самими оптимістичними даними лише 29 млн осіб проживають на підконтрольних Україні територіях (з них 6,4 млн пенсіонерів по віку; 5 млн дітей; 3 млн інва-